

Toimetus ja talitus
TALLINNAS,
Wene länav nr. 5
Telefon nr. 158,
(Sõjawäe keskjaaamast)

Toimetaja kõnetunnid
kella 12—1.

SÕDUR

SÕJAASJANDUSE AJAKIRI.
ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS
Sõjawägede staabi väljaandel.

Telli mise hind:
1 aasta peale 40 marka
1/3 " " 20 "
1/4 " " 10 "

Kuulutuste ja teada-
annete hind: Iga kor-
pusrea eest 1 mark.

Tellimisi ja kuulutusi wõtawad vastu kõik wabarilgi postiasutused ja era-raamatukauplused.

Nr 19

Laupäewal, 8. mail 1920.

II. aastakäik

Sisukord.

Ametlik osa:

1. Väljawõtted Sõjainiistri päewa-
käskudest.
2. Väljawõtted käskudest Wabariigi
sõjawägedele.
3. Nimestikud haiguste ja kehaliste puu-
duste kohta, mis rahwawäelastele
diguse annawad pensjoni saada.

Üldine osa:

1. Mis sugune peab olema tulewane raha
aja Raikkeliit? (Snabenteich.)
2. Lubendorffi sõjamälestused.
3. Sõduri terwitus kewadele.
4. Segateated.
5. Kirjawastused.
6. Kuulutused.

Ametlik osa.

Väljawõtted Sõjainiistri päewakäskudest.

Nr. 194.

Tallinnas, 29. aprillil 1920.

Ühes kewadiste soojade ilmadega ja läheneva suwega
ligineb külgehakkawate haiguste, isearanis kõhuhaiguste
hädasoht. Wimaste hulka kuuluvad kõhutõbi, kolera
ja kõhuõetõbi. Et sõjawäelased üksteisega lähedalt kokku
puutuvad ja mõni kord ka olude sunnil halwades ter-
wishoidlistes tingimistest on sunnitud wiibima, siis
wõib haiguste laialilagunemine sõjawäes isearanis suurt
hoogu wõtta. Et haiguste tekkimist ära hoida ja laiali-
lagunemisele tõkkeid teha, käsen järgmisi juhtnõude tar-
witusele wõtta:

1) Isearanis ettevaatlik peab olema joogiwee tarwi-
tamise juures. Joogiweeks tarwitada võimalikult
hallitate ja kaewude wett. Jõgede ja järwede wett
wõib tarwitada ainult keedetult. Kõige parem wee
puhastamise abinõu on wee keetmine. Wäeosades ja

afutustes peab selle eest hoolt kandma, et alati keedetud
wee tarwitiisil määral saadawal oleks. Hallitab ja is-
earanis kaewud tulewad puhtad hoida; kui tarwitiis; siis
igasuguseid parandusi ja ümberehitusette wõtta, et mus-
tus mitte sisse ei sattuks. Rahtlased kaewud, puhtuse
mõttes, tulewad kinni panna ja nende ajemel uued
ehitada. Wäeosajad afutuste arstid peawad alaliselt
sõjawäelastele tarwitadawa wee warustuse ja puhtuse
üle walmama ja kontroleerima, kui võimalik, bakterio-
loogiliselt analüüsi abil. Wee hallitate ja kaewude
parandamise ja ümberehitamise juures reailemuse-
l, arstidel ja diwili inseneridel käsitades üksmeelselt töö-
tada.

2) Mä ja puuwilja tarwitada ainult keedetult.
3) Toiduaineid hoida ja wedada puhtalt ja kae-
tult, et kärpsed ligi ei peafeks.
4) Söögi juure afuda pestud, puhaste kättega.
5) Väljaköögid afutada eemale väljakäigu kohtadest,
hobuste ja loomade tallidest wõi seisukohtadest ja iga-
sugustest mustuse kohtadest, kus alati palju kärpsed
leidub.

6) Söögi teetjad peawad terwed ja puhtalt riides
olema; köötid juures peawad olema alati puhtad
käterätkud ja tarwitiis arw seepi kätte pesemiseks.

7) Toidu jätiseid mitte igale poole laiali palkata,
waid wiskata ainult sell: tarwis kaewatud aukudesse,
mis suguseid pooleni täisraamimise korral kinni ajada.

8) Glukohtade ja ruumide ümbruse roojastamist
väljakehtetega ei tohi ette tulla. Iga sõjawäelaste elu-
ruumi wõi seisukohta juures peab olema väljakäigu
koht. Sell:eks tarwitada mitte alla 1/2 arfina sügawaid
kraawisi. Kraawid peawad olema laudadega wõi oks-
tega ümbritsetud wõi kaetud ja neil peawad sellekohased
puhastused peal olema. Väljakäigu kohtad peawad olema
tarwitiisil kausel eluruumidest ja köökidest ja mitte
lähemal kui 60 sülda weewõtmise kohtadest. Kui kraawid
umbes pooleni täis on, tulewad waned kinni ajada ja
uued kaewada. Kraawidesse tuleb vähemalt kord päewas
kas kustutamata luoja, kloorlupja, karboohapet, turba
wõi harilik mulda riputada. Väljakäigu kohtad, mis
eluruumide juures leiduwad ja mis harilikult wäitese
arwu elanikkude tarwis määratud, ei tohi tarwitatud
saada, waid tulewad peale sellekohasti desinfektiooni kinni
lüüa. Nende määruste elluwõtmiseks peawad kõik wõi-
malikud abinõud käsitusele wõetama ja ülemus on

koostud selle järele walmama, et määrusi täidetak. See päewakäsi tuleb igas mäeosas ja asutuses ette lugeda ja nähtawatele kohtadele üles panna.

Sõjainistri eest:

Rindralstaabi Rindral-Major: **Zarka.**

Wäljawõtted käskudest Wabariigi Sõjawägede.

Nr. 556.

Tallinnas, 1. mail 1920.

§ 1. Rindralstaabi Wälituse ülem Rindralstaabi polkownik Jaan Kink nimetatakse Sõjawägede Staabi ülemaks, 27-st märtsist 1920.

§ 2. Korraldus-Wälituse ülem Rindralstaabi polkownik Paul Kili nimetatakse Rindralstaabi Wälituse ülemaks, 27-st märtsist s. a.

§ 3. Käskudetaia staabiohvitser Sõjainistri juures, polkownik Aleksander Seimann, nimetatakse Korraldus-Wälituse ülemaks, 27-st märtsist s. a. arwates.

Nr. 557.

Tallinnas, 30. aprillil 1920.

§ 1. 1-st ratsapolgust leitnant Johannes Teppeich ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest alamkapteniks, wanusega 6-st detsembrist 1919.

§ 2. 1-se diwisi Intendandi Wälitusest alamleitnant Johannes Ueesson ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest leitnandiks, wanusega 18-st weebruari 1919.

§ 3. Allpool tähendub 5-da jalawäe polgu ohwitserid ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest järgmisesse auastesse:

Alamleitnandid — leitnantideks:

1. Woldemar Kiiken, wanusega 24-st sept. 1919.
2. Herman Männik, " 3-st okt. 1919.
3. Aleksander Mikker, " 19-st detf. 1919.
4. Eduard Warfi, " 17-st weebr. 1920.

§ 4. Allpool tähendub 7-da jalawäe polgu ohwitserid ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest järgmisesse auastesse:

Alamleitnandid — leitnantideks:

1. Eduard Ellen, wanusega 1-st nov. 1919.
2. August Baderuit, " 23-st detf. 1919.
3. Johannes Husmann, " 13-st weebr. 1920.

§ 5. Allpool tähendub laiaroopalise soomusrongi nr. 5 ohwitserid ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest järgmisesse auastesse:

Lipnikud — alamleitnantideks:

1. Karl Zwast, wanusega 13-st weebr. 1920.
2. Arnold Normal, " 13-st weebr. 1920.
3. Johannes Peterson, " 13-st weebr. 1920.
4. Harry Pärt, " 13-st weebr. 1920.

§ 6. Laiaroopalise soomusrongi nr. 3. pealt lipnik Eduard Walting ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest alamleitnandiks, wanusega 13-st weebr. 1920.

Nr. 559.

Tallinnas, 30. aprillil 1920.

§ 1. Sõjawäe Wäeristuse ülema noorem käskudetaia ohwitser leitnant Tomis Kurrikoff ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest alamkapteniks, wanusega 18-st märtsist 1919.

§ 2. 2-st ratsapolgust leitnant Oskar Antje ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest alamkapteniks, wanusega 21-st septembrist 1919.

§ 3. Allpool tähendub 1-se ratsapolgu ohwitserid ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest järgmisesse auastesse: Alamleitnandid — leitnantideks:

1. Johannes Stramm, wanusega 28-st okt. 1919.
2. Martin Bergmann, " 6-st nov. 1919.
3. Karl Paulsen, " 29-st nov. 1919.

§ 4. Allpool tähendub 5-da jalawäe polgu ohwitserid ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest järgmisesse auastesse:

Alamleitnandid — leitnantideks:

1. Otto Sepp, wanusega 11-st nov. 1919.
2. Fran Pärn, " 15-st nov. 1919.
3. Erich Dehren, " 30-st nov. 1919.
4. August Martinson, " 5-st detf. 1919.
5. Hans Tammi, " 11-st detf. 1919.
6. Karl Noor, " 13-st detf. 1919.

Lipnikud — alamleitnantideks:

1. Theodor Winnal, wanusega 12-st weebr. 1920.
2. Richard Waska, " 4-st märts. 1920.

§ 5. Harju maakonna Rahwawäe ja Kaitse-Üidu ülem alamleitnant Konstantin Erm ülenatakse kiiduwäärt teenistuse leitnandiks, wanusega 10-st detf. 1919.

Nr. 560.

Tallinnas, 30. aprillil 1920.

Allpool tähendub 5 da jalawäe polgu ohwitserid ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest järgmisesse auastesse:

Alamkapten — kapteniks:

1. Rudolf Krappe, wanusega 12-st sept. 1919.

Alamleitnandid — leitnantideks:

1. Walter Alwer, wanusega 28-st sept. 1919.
2. Oskar Küster, " 24-st nov. 1919.
3. Anton Fairus, " 25-st nov. 1919.
4. Julius Silandt, " 17-st detf. 1919.
5. Georg Liim, " 28-st detf. 1919.

§ 2. Allpool tähendub 2-se jalawäe polgu ohwitserid ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest järgmisesse auastesse:

Alamkapten — kapteniks:

1. Woldemar Hint, wanusega 1-st detf. 1919.

Alamleitnant — leitnandiks:

1. Johan Mõttus, wanusega 30-st nov. 1919.

§ 3. 3-st suurüksikwäe polgust leitnant Hugo Ekstein ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest alamkapteniks, wanusega 23-st oktoobrist 1919.

§ 4. Allpool tähendub Sakala partisanide polgu ohwitserid ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest järgmisesse auastesse:

Leitnant — alamkapteniks:

1. Arthur Rehe, wanusega 20-st jaan. 1920.

Alamleitnandid — leitnantideks:

1. Hugo Tedder, wanusega 19-st jaan. 1920.
2. Jaan Wastisson, " 28-st märtsist 1920.

§ 5. Allpool tähendub laiaroopalise soomusrongi nr. 3. ohwitserid ülenatakse kiiduwäärt teenistuse eest järgmisesse auastesse:

Lipnikud — alamleitnantideks:

1. Eduard R ö m m e r, wanusega 13-st weeb. 1920.
2. Jan Ra u d s e p p, " 13-st weeb. 1920.

Nr. 561.

Tallinnas, 30. aprillil 1920. a.

§ 1. Kuperjanowi partisanide polgust weltweebel Hugo M ä n d ü l e n d a f f e wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjaks, 1-st detsembrist 1919.

§ 2. Kuperjanowi partisanide polgu wanem alamohwiter Jaan H i n n o ü l e n d a f f e wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjaks, 1-st septembrist 1919.

§ 3. Lääroopalise soomusrongi nr. 4 pealt noorem alamohwiter Konstantin A b r i k o r n ü l e n d a f f e wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjaks, 1-st detsembrist 1919.

§ 4. Lääroopalise soomusrongi nr. 4 pealt wanem alamohwiter Oskar W ö l m a n n ü l e n d a f f e wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjaks, 1-st detsembrist 1919.

§ 5. Kuperjanowi partisanide polgust reamees Artur J o h a n s o n ü l e n d a f f e wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjaks, 1-st juulist 1919.

§ 6. 6-da jalawäe polgu junkur Willem M u n t e r ü l e n d a f f e wõitlustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjaks, 11-st maist 1919.

Nr. 562.

Tallinnas, 30. aprillil 1920. a.

§ 1. Allpool tähendatud 2-se jalawäe polgu ohwitserid ü l e n d a f f e k i i d u w ä ä r t t e e n i s t u s e e e s t j ä r g m i s e s s e a u a s t e s s e :
Alamkapten—kapteniks:

1. Arthur W i i l i p, wanusega 21-st märtsist 1919.

Leitnant—alamkapteniks:

1. Juhan L a b i d a s, wanusega 22-st maist 1919.

§ 2. Allpool tähendatud 7-da jalawäe polgu ohwitserid ü l e n d a f f e k i i d u w ä ä r t t e e n i s t u s e e e s t j ä r g m i s e s s e a u a s t e s s e :

Alamkapten—kapteniks:

1. Arthur L a n d t, wanusega 4-st detsembrist 1919.

Lipnik—alamleitnandiks:

1. Mihkel P ü t t, wanusega 15-st märtsist 1919.

§ 3. Allpool tähendatud 5-da jalawäe polgu ohwitserid ü l e n d a f f e k i i d u w ä ä r t t e e n i s t u s e e e s t j ä r g m i s e s s e a u a s t e s s e :

Leitnant—alamkapteniks:

1. Karl L i n d, wanusega 15-st juunist 1919.

Lipnik—alamleitnandiks:

1. Nikolai T r a n k m a n n, wanusega 1-st sept. 1919.

§ 4. Allpool tähendatud 1-se ratsapolgu ohwitserid ü l e n d a f f e k i i d u w ä ä r t t e e n i s t u s e e e s t j ä r g m i s e s s e a u a s t e s s e :

Leitnant—alamkapteniks:

1. Johannes A i a, wanusega 21-st juulist 1919.

Alamleitnandid—leitnantideks:

1. Walfried K r a s t i n g, wanusega 11-st märtsist 1919.
2. Jan A l i k a s, " 3-st juunist 1919.

§ 5. 2-st ratsa. olgust alamleitnant Boris M y l a n e n ü l e n d a f f e k i i d u w ä ä r t t e e n i s t u s e e e s t l e i t n a n d i k s, wanusega 7-st juulist 1919.

§ 6. Allpool tähendatud 2-se piiriküti bataljoni ohwitserid ü l e n d a f f e k i i d u w ä ä r t t e e n i s t u s e e e s t j ä r g m i s e s s e a u a s t e s s e :

Lipnikud—alamleitnantideks:

1. Karl S t u m, wanusega 16-st maist 1919.
2. Ernst K u l l, " 5-st augustist 1919.

Nr. 563.

Tallinnas, 30. aprillil 1920.

Allpool tähendatud 1-se ratsapolgu ohwitserid ü l e n d a f f e k i i d u w ä ä r t t e e n i s t u s e e e s t j ä r g m i s e s s e a u a s t e s s e :

Alamkapten—kapteniks:

1. Aleksander M a i s t e, wanusega 25-st juulist 1919.

Leitnant—alamkapteniks:

1. Johan H o l b e r g, wanusega 26-st septembr. 1919.

§ 2. Allpool tähendatud 7-da jalawäe polgu ohwitserid ü l e n d a f f e k i i d u w ä ä r t t e e n i s t u s e e e s t j ä r g m i s e s s e a u a s t e s s e :

Leitnant—alamkapteniks:

1. Karl K a s t, wanusega 4-st septembrist 1919.

Alamleitnant—leitnandiks:

1. Adolf B e r g, wanusega 11-st detsembrist 1919.

§ 3. Allpool tähendatud 2-se jalawäe polgu ohwitserid ü l e n d a f f e k i i d u w ä ä r t t e e n i s t u s e e e s t j ä r g m i s e s s e a u a s t e s s e :

Leitnandid—alamkaptenideks:

1. Aleksander P a r t s, wanusega 14-st det. 1919.
2. Rudolf W e i d e b a c h, " 31-st jaan. 1919.

Alamleitnandid—leitnantideks:

1. Oskar P l a k s, wanusega 10-st aprillist 1919.
2. Johannes S ö ö t, " 11-st novembr. 1919.
3. Andrei L i n s o n, " 25-st novembr. 1919.
4. August L e i s t, " 21-st detsembrist 1919.

§ 4. Allpool tähendatud 3-da jalawäe polgu ohwitserid ü l e n d a f f e k i i d u w ä ä r t t e e n i s t u s e e e s t j ä r g m i s e s s e a u a s t e s s e :

Lipnikud—alamleitnantideks:

1. Georg B i r k h o l z, wanusega 3-st weebr. 1920.
2. Artur S i r t, " 3-st weebr. 1920.

Nr. 564.

Tallinnas, 30. aprillil 1920.

§ 1. 7-da jalawäe polgu noorem alamohwiter Johannes M e e k l e r ü l e n d a f f e o h w i t s e r i a s e t ä i t j a k s, 1-st septembrist 1919.

§ 2. 6-da jalawäe polgu noorem alamohwiter Oskar W a a b e l ü l e n d a f f e w õ i t l u s t e s ü l e s n ä i d a t u d w a h w u s e e e s t o h w i t s e r i a s e t ä i t j a k s, 1-st jaan. 1919.

§ 3. 1-se diviisi tagawara bataljonist weltweebel A l e t s e i K u d r j a w t s e w ü l e n d a f f e o h w i t s e r i a s e t ä i t j a k s, 1-st märtsist f. a.

Nr. 575.

Tallinnas, 1. mail 1920.

§ 1. 2-se ratsapolgu ülem alamkapten Richard U r i t a m ü l e n d a f f e k i i d u w ä ä r t t e e n i s t u s e e e s t k a p t e n i k s, wanusega 2-st augustist 1919.

§ 2. Sideohwiter Sõjaministri juures, alamleitnant Willem M e n d, ü l e n d a f f e k i i d u w ä ä r t t e e n i s t u s e e e s t l e i t n a n d i k s, wanusega 10-st aprillist 1920.

Rindralstaabi Rindral-Major L a r k o.
Sõjaministri eest.

Rimestikud haiguste ja kehaliste puuduste kohta, mis rahwawäelastele õiguse annavad pensiooni saada.

(Wälja antud Njutawa Rogu poolt 6. weebr. 1920. a. wastuõdetud rahwawäelaste ja nende perekondade pensiooni seaduse § § 7 ja 13 põhjal).

§ 1. Haigused ja kehalsed puudused, millest töövõime kaotus oleneb, jaotatakse järgmisesse viide järku:

I. Haigused ja kehalsed wead, millest täielik töövõimetus (100%) oleneb ja mis alalist kõrvalist abi tarvitavad.

1. Järeלטatutud rawitsematud waimuhaigused, mõlemate ülemiste eht alumiste kehaliigete halvatused eht poole keha halvatus; niisama ka rasket kujul wärisew halvatus (paralysis agitans) ja teised pitaldased krampitud korratused ja orgaanilised selgüdi ja peaaju haigused ja rasket korratused keha tasakaalus orgaanilisel alusel. Langetõbi sagedate krampide hoogudega (mitte wähem kui paar korda nädalas) eht raste waimuannete nõrgenemisega.

2. Mõlema silma nägemise kaotusega.

Märkus: Täielise nägemise kaotusega ühesarnaselt loetakse nägemise kaotus ka siis, kui nägemine kunni $\frac{1}{200}$ langeb (s. t. wõimalus lugeda sõrmi mitte üle $\frac{1}{3}$ meetri eht 1 jala kauguselt).

3. Rawitsematud sisemiste orgaanide haigused, rasket rawitsematud ainevahetus- ja werehaigused, mille kaasas käivad elule tähtsate funktsioonide ilmsed korratused.

4. Mõlema käe eht jala kaotus eht nende tarvitamise täieline võimetus, kas rawitsematu kõngestuse (contractura) eht suurte liigendite liikumatuse (ankylosis) eht ebaligete tekkimise põhjal.

5. Ühe ülemise ja ühe alumise kehaliikme kaotus üheskoos eht nende tarvitamise täieline võimetus.

6. Mõlema peo kaotus eht nende tarvitamise täieline võimetus.

7. Wasedomi haigus rasket kujul.

8. Sappteede, mao ja sooltekanaali uurised, wäljaarwatud pärasoole uurised.

II. Haigused ja kehalsed wead, millest täielik (100%) töövõimetus oleneb, kuid kõrvalist abi tarwis ei ole.

1. Järeלטatutud rawitsematud alalsed eht wäherduwad (perioodilised) tsentrals eht perifeerilised haigused, mis olenewad orgaanilisest närwide eht närwtüwede rikked, mittetäielisest mõlemate ülemiste eht alumiste kehaliigete eht poole keha halvamisest (paresis), langetõbi wähemal kujunemisel astmel ja horwemate hoogudega, kui esimeses jörgus ette nähtud.

2. Nägemise terawuse wähenemine mõlemal silmal alla $\frac{1}{20}$ (0,05).

3. Rawitsematud sisemiste orgaanide haigused, rawitsematud ainevahetus- ja werehaigused, mille kaasas käivad elule tähtsate funktsioonide ilmsed korratused.

4. Wasedomi haigus rasket kujul.

5. Rawitsematud haigused ja püstitwad muudatused luudes ja nää, nina, suu kurgu, kõrisõlme (larynx), hingetõri (trachea) ja üleüldse kaela pehmetes osades,

kui nad närimis, neelamis ja hingamis märksa tahtawad.

6. Suured, bandage'ga tagasihoidmatud kõhuseinte, kubeme ja reiekanaali waewajad.

7. Ühe ülemise kehaliikme kaotus (amputatio ülemaltpoolt küünarliiget eht exarticulatio) eht tema täieline tarwitamiswõimetus paranemata orgaaniliste rikete põhjal.

8. Ühe alumise kehaliikme kaotus reie eksartikulatsiooni eht amputatsiooni või põlweliikme eksartikulatsiooni tagajärjel, eht terwe alumise kehaliikme tegemuse koostus teistel põhjustel (elewandihaiigus, aneurysma'd jne).

9. Mitte wähem kui kuue sõrme puudumine, kargustus eht täieline liikumiswõimetus, kui nende hulka ka mõlemad põiblad kuuluvad.

10. Pitaldased selgroo- eht niuete haigused, mis tahtawad woba liikumist ja tööd.

11. Seleroma respiratorium. Pidalitõbi (Lepra).

III. Haigused ja kehalsed wead, millest oleneb 70—100%-line tööjõu kaotus.

1. Järeלטatutud rawitsematud alalsed eht wäherduwad närwide tsentrite eht närwtüwede haigused kergemal kujul kui II jörgus näidatud; ühe alumise kehaliikme lihaste kulwamine (atrophia) ühes tuntawa lihastejõu nõrgenemisega.

2. Nägemise terawuse wähenemine mõlemal silmal kunni $\frac{1}{5}$ (0,2).

Märkus: Silma terawus määratakse linblaks refrakttsiooni täielise korrigeerimise järele klaasibega.

3. Ühe eht mõlema silmalaua Ectropium eht Entropium, mille tagajärjeks mittetäielik silmafulgurimine; kõitkile armid, mis pitaldasti sarwikile (cornea) eht silma ilanaha põetikk alal hoiawad ja millega ühenduses tuu korratust silmanägemises; püstiw silma, filmalade ja filmamuna liigutusnärwide halvamine, ühenduses nägemise tuntawa korratusega, pitaldased pisoriteede haigused alalise pisarwooluga.

4. Rawitsematud sisemiste orgaanide ainevahetus- ja werehaigused.

5. Mõlema kõrwa kuulmise täieline kaotus.

6. Rawitsematud haigused ja püstitwad muudatused luudes ja nää, nina, suu, kurgu, kõrisõlme (larynx), hingetõri (trachea) ja üleüldse kaela pehmetes osades, mis märksa tahtawad närimis, neelamis ja hingamis.

7. Tagasasetamatud waewajad (herniae), niisamuti suured bandage abil tagasihoidmatud kõhuseinte, kubeme ja reiekanaali waewajad.

8. Ühe ülemise ja ühe alumise kehaliikme puudulised liikumised üheskoos, paranemata kõngestuse, jatkust piiratud liigutuse eht suurte liigendite lussatsiooni põhjal.

9. Mõlema põidla eht mitte wähem kui parema käe kolme sõrme eht parema käe nelja sõrme (tuukäelastel ümberpöördukt) kaotus eht nende täieline tarvitamiswõimetus, kui nendel juhtumustel liigutuswõimetus ka põiblad; eht kuue sõrme kaotus mõlemal käel ; õidlate korrasolemisel.

10. Sääre amputatsioon eht tuntawalt raskendatud jala tarwitamine paranemata orgaaniliste korratuste põhjal.

11. Ühe peo eht käewarre kaotus.

12. Randluu (ca'caneus) eht labajaluude (ossa

metatarsalia) kaotus ehk pitaldone haigus, mis jala peale toetamist talistab.

13. Sageasti mädanevad armid, mis liikumist talistawad, niisamuti uurised (fistulae) mitmesugustes kehajagudes, mis o'newad Nolkwate luude ehk sügawate tubede pitaldastest põlvisprotsessidest.

14. Laialine, raske kujul arealduw mahlnäärmete tuberkuloos näärmete lõbunemisega, ühenduses üleüldise toitmise longemisega.

15. Suhkrutõbi ja kusetõbi (diabetes insipidus et mellitus) mõõdukal kujul; liikumist talistaw elewandihaigus (Elephantiasis).

16. Rawitsematud kuseteebe uurised alalise kusewõluga, wäljaarwatud kusetoru uurised.

17. Rawitsematud nahahaigused ja pitaltased mädahaawad, millega ühenduses raske üleüldised korratused ehk mis talistawad riide ehk jalatsite kandmist.

IV. Haigused ja kehalised wead, millest oleneb 40—70% line töõjõu kaotus.

Järeldatutud rawitsematud alalised ehk wahelbuwad (perioodilised) närwitseentrite ehk närwitüwede haigused, mittetäielised halwatused (paresis), ühe alymise kehaliikme lihaste kuivamine (atrophia) ühenduses lihaste jõu tuntawa kahenemisega, ku'd kergemat kujul kui 3. järgus ette nähtud.

2. Nägemise terawuse wähenemine ühel filmal mitte üle 0,3, kui sealjuures teise filma terawus mitte üle 0,1.

3. Päraka kõigi kihtide wäljalangemine ilma iseäralise pingutuseta, kui tema paigalseadmine raskendatud.

4. Suured walusad armid, mis nende all olewate luudega kokku kaswanud ja liikumist talistawad.

5. Kaswajad (neoplasma) ja teised püsiwad rasked munade, seemelõpsitute (tunic. spermat.) ehk munakoti wigastused.

6. Kõõluse lühedus ehk kõõverus, mis tema ta.witamist raskendab.

7. Kui üks jalg teisest 5 ehk enam cm. lühem, haiguslike muudatuste põhjal luudes ehk liigendites.

8. Labajala talistatud liikumine wigastuste ehk lunnaliigendi, labajalaluude, põiatuude, ehk labajalawarbaluude liigendite pitaldaste haiguste põhjal.

Basedomi haigus — kergel kujul.

10. Põidla kaotus paremal käel (kurakäelastel pahemal käel).

11. Munade ehk suguliikme kaotus.

V. Haigused ja kehalised wead, millest oleneb 10—40% töõjõu kaotus.

1. a) Kui üks film pime, teise filma nägemise terawus üle 0,3;

b) kui nägemise terawus mõlemal filmal alla 0,5.

Märkus: Nägemise terawus määratakse kindlats peale täielise korrektsiooni klaasidega.

2. Mõlema kõrwa kuulmise wähenemine, kui järeldatuse aluse ei kuule selgesti tawast healt — seljatangant kolme meetri pealt ta walju kõnet 10 meetri pealt, mis tekkinud mitmesuguste pitaldaste kett ehk hõõrma põletikude läbi, kõrwa närwi aparaadi haiguste tagajärjel jne.; mõlema kõrwaalesta kaotus.

3. Kusetoru uuris tammis (perineum), suguliikme tüwes ehk tema kettkohal.

4. Boranemata sülguurised.

5. Sealoomulised kaswajad, mis jalatsite kandmist talistawad ja liikumist raskendawad.

6. Näo näotud rikked armide ehk teiste haiguste tagajärjel.

7. Waba kõnelemist märkja talistawad parandamatud haigused ja püsiwad muudatused nina, näo, suu, kurga luudes ja pehmetes osades.

8. Kaelalangeistus, mis pea waba pöõramist talistab.

9. Par-ma kae nimetisfõrme (Dig. II) ehk kahe teise fõrme kaotus, täieline kangeistus ehk liikumiswõimetus (kurakäelastel — pahema kae), põidla korrasolekul.

10. a) Pahema kae nimetisfõrme ehk kolme teise fõrme kaotus, täieline kangeistus ehk liikumiswõimetus, põidla korrasolekul;

b) põidla kaotus pahemal käel.

Märkus: Fõrmed loetakse puudu waks, kui põidlal puudub küüslüli ja teistel fõrmedel kaks lüli.

§ 2. Töõwõime kaotuse protsendi igal ühikul juhtumisel käesolewas nimetirjas ettenähtud piirides määratakse kindlats asutused, kes arstlik läbiwaatamist toimetawad, igaford läbiwaadatawa elukatsel eraelus silmas pidades.

§ 3. Riikwawäelased, kes wähem kui 100% oma töõwõimest kaotanud, saawad nipalju % täiesti pensionist (rahwawäelaste ja nende pereliikmete pensioni seadus § 2 „Riigi Teataja“ nr. 2627 1920. a.), kui palju % nemad omaist töõwõimest kaotanud.

Töõ- ja hoolekandeminister: A. Palwadre.

Sõjaministri eest: K.-m. Sarka.

Üleüldine osa.

Wisiugune peab olema tulewane rahu aja Raitseliit ja tema tähtsus riigikaitse mõttes.

G n a d e n t e i c h.

(Sürg)

Raitse-Liidu organisatsiooni kawa.

Raitse-Liidu organisatsioon on sõjawäeline, nii palju kui see wõimalik on harilikute kodanikkude juures. Kõige wäiksem üksus on jagu — 11 meest — ühes ja ülemaga, siis rühm — 45 meest — ühes rühma ülemaga ja rood — 100 meest, peale nende weel roodu waltweebel ja ohwitserid. Wisiugune jaotus on tarwilik spordigruppede asutamise pärast. Linnades on sarnaseid rooduid ja rühmasid palju kergem korraldada, kuna maal see keerulisem on, sest kõit wallad ei ole mitte ühesuurused, kuni osawõljate arw ta mitmesugune on.

Jagu ja rühma ülemad on walitawad jagude ja rühmade ühisel koosolekul, kuna walitud ainult see wõib saada, kes sellele ametile oma teadmiste ja juhtimiswõime poolst wastab, jaostonna ja maastonna ülemate ettepanekul. Ei ole aga walitaw isik küllalt kõlblikue juhtimaks jõuks, siis ei wõeta teda üleüldse kandiwaatide hulka üles.

Harjutused oleksid terwele jaole ja rühmale ja lõpuks roodule ühel ajal. Kui ühikul roodud on

enam-wähem wälja õpetatud, siis tuleb mitmel roodul eht bataljonil harjutusi koos teha, et nendele ka sõjalist taktikat õpetada. Õpetama seatakse kolku selle järele, mida tulewaseft wabariigi kaitsejalt nõudma peab.

Kaitseleit tõsises riigikaitse mõttes ei tarwitse sugugi olla ainult jalawäeks, waid teda võib wälja õpetada ka mõneks spetsiaal-wäeks, nagu: ratsawäeks, suurtükiväeks, sapõõrideks, pioneerideks, lenduriteks j.n.e., kui selleks tarwilisi õpeabinõusi saadakse.

Kaitse=Liidu ülesanded rahwawäe ülesannetega wõrreldult.

Rahwawägi on ikka olnud kultuurariikides riigikaitseks wälise waenlase wastu ja selleks peats ta ka tulewikus jääma. Siiselt tuleb sõjawägi eemal hoida.

Sõjawägede ärakasutamise siemise korra alahoidmiseks ei ole heakskiidetud mitte üheski kultuurariigis, peale Wenemaa. Kuigi eht sõjawäe abiga korda ja lule seati, siis oli see äärmisest seisukorrast tingitud. Teiselt poolt mõjus sõjawäe wähelesegamine sõjawäe dissipliini peale alati halvasti. Meie demokraatilises wabariigis saadakse sellest üle wabatahtlikuse alusel korraldatud Kaitseleitn abiga.

Rahwawägi kui niisugune seisab wäljaspool iga sugust poliitikat, sest sõjawäe poliitilasse kistumine teeb teda ikka wõitluselõimetuks. Ka ei tohi meie tagurlist poliitikat ajada sõjawäes, nagu seda Wene maal ja Saksamaal praktiseeriti, kuigi dissipliini tuleb nõuda rohkem, kui seda sõja ajal nõuti, ja nimelt teenistuse kohuse täitmisel. Kriipsutan weel kord alla, et rahwawäge tuleb ärakasutada piirivalweks ja wälise waenlase wastu, mingiltingimisel aga siiskaitseks.

Sel pool tähendasin, et Kaitseleitn organ satsoonid peawad olema wälja arenenud igikülgsed, et nad wõitfid ka wälisele waenlasele wastu astuda, kui sindel ja tugew riigikaitse bataljonide ja polkude näol, kuna nende wastupidawus palju tugewam ja kindlam oleks, kui rahwawäel. Kindlam ja wastupidawam just sellepärast, et Kaitseleitn seisab koos wabatahtlikustest, kes enam-wähem wälja arenenud on ja rohkem waimustatutena lahingusse lähewad. Rahwawäes sarnast meeleolu tõusu aga alati ei ole.

Peale ülewalmimetatud ülesannete oleks Kaitseleitn suur hull muud ülesandeid, mis suguseid rahwawäe peale panna ei saa. Eht weel õigemini: ei ole meil kindlat, tugewat Kaitseleitn, ei ole meil ka tugewat rahwawäge. Ma wõin ette tuua kui fakti, et üks meie maakonna Kaitseleitn on jaanuari kuust 1919. a. kunni sõja lõpuni 500 wäejoosikut finni wõtnud ja oma wäeosa saanud. Et oleks aga seda suudetud teha, oleks wäejoosikutute arw mitu korda suurem olnud.

Kiitkuna kui meil puudub tugew Kaitse=Liit siemisel wäerinnal, ei wõi meie suuri lootusid rahwawäe peale panna, eraldi wälja siis, kui riikiline kord alles noor on. Ilma sõda, sellele järgnew Wene rewolutsioon ja lõpuks korralagedus ei ole rahwa peale oma mõju awaldamata jätanud. Need on meid tublisti dissipliini rööbastest wälja wiinud. Kuna meie idapoolne naaber oma kihilistööd kahtlemata edasi jatab, peame asjaolusid õiselt arwesse wõtma ja filmas pidama. Zoonulit, et kihutustööd kasutakse teha kõige rohkem sõjawäes, kus ta enam pinda eiab. Parilikku sõdanikkude festel see kihutustööd nii kiire tempoes ei edene ja seal leidub tal ka wähem poolehoidmist. Et meil kihutustööd tagajärjed kardetawaks ei saaks, siis peame sellele wastukaalu seadma wõitluselõimetu Kaitse=Liidu

näol. Nagu teada, seisab meie naabri riigis sõjawägi ainult kaitse=liidu najal püsti.

Sõjalisest seisukohast waadates seisab praegune kaitseleitnane igast kriitilisest allpool, wõrreldes rahwawälisega, ja kaitseleitnase ära kasutada wälise waenlase wastu oleks täiesti mõttetu. Ühiseleajalised õppused mõjusid taunis hästi kaitseleitnaste peale ja nad said kuni sõjamehelike waimuse, kuid koduses wabas elus kurb see pe, sest õppusele ei järgne mitte tegelik teenistus wäeosa, waid omalaadiline kurbus elu. Järgneb.

Ludendorffi sõjamälestused.

Suwisõjakaitse Wenemaa wastu 1915.

Järg.

Eitlased lootsid ejiotsa ikka alles Wenemaa peale. Inglise maal alles moodustati Kitcheneri sõjawägi; see oli tähtsa korraldaja suur loomistöö. 32 diwisjonist wõitfid 12 mais walmis saada. Eitlaste sõjatoetus laienes. Ka Ühisriigid hakkasid nende kaubaandjaks. Kuigi meil alguses korda läks majandusliste abinõudega sõjamaterjali wedu Ameerikast raskendada, siis ei wõinud see ometi kaua kesta. Oma raskes wõitluses pidime Ühisriikide teguwiisist ainult kui sõdiwate poolte ühekülgselt toetamisest aru saama; see teguwiis pidi meie sügawat kibedust tekitama.

Pidi ootama, et Saksa pealetungimisel Wenemaa wastu lääneliinil wõitlused algawad, mis Wene seisukorda peawad kergendama. Põnewad ja kriisirikad wõitlused. La Bassée ja Urras'i juures maikuu näitawad, mis ülem wäejuhatus enda peale wõttis, kui ta idas julges ofustawat wõitlust alustada.

Kindral v. Mackensen sai kätse läänerinna wägede moodustatawa 11. armeega maikuu algul wene lastele, kes Karpaatides suure surmapõlgusega wõitlesid, Lääne-Galiitias külje pealt kallale tungida ja neid lüüa. Tema oli suursugune mees ja hüljawa soldat, kelle teod alatiseks ajaloosse jääwad. Tema staabi ülemaks sai ooberst v. Seeckt, kes tänini kindral v. Kochowi juures staabi ülemaks oli; oma waimuterawuse ja selge aru poolest tuleb teda selle sõja ajal üheks filmapaistwamaks isikuks pidada.

9. armee juhatus wõttis oma kätte kindralfeldmarschal Baieri prints Leopold, kes oma kõrgemat sõjawäelisi auni me õigusega kandis. Heameelega andus ta teenistuse poolest noorema kindralfeldmarschal v. Hindenburgi kätse alla.

Ida ülemkäsutaja sai ülesande oma frondil demonstreerida, et seega waenlase jõudusid siduda.

II.

9. sõjawäel olid rahulikud päewad selja taga. Märtsi algul arwas ta wõiwat põhja pool Piilitat wõitu saawutada ja tungis paljude hõõrumiste saatel kohalikult kallale; kuid warsti oli ta sunnitud sellest loobuma.

Ülema wäejuhatus kätse mööda pidi ta nüüd Skernewitsi juures kallale tungima. Me saime gaasi ja lootuse tema tarwitamisest suurt taktilist edu, sest wenelased polnud weel gaasi kaitseks ette walmistatud. Ka 10. armee juures Suwalkist ida pool lootuse pealetungimisel kohalikku tulu saada. Sellepärast anti siin kätse peale tungida.

2. mail ette wõetud gaasi abil kallale tungimine 9. armeel ei õnnestunud. Tuul oli hea, aga wäele polnud õigeid juhatusi antud. Gaas waljus kawatsetud wiisil edasi, sõjawägi arwas, et waenlane ei wõi end nüüd enam liigutada. Kui see aga paiguti weel lasks ja meie eneste suurtükivägi korra-

likult töötama ei hakanud, ei tunginud jalawägi mitte kallale. Ta arwas, gaas pole mõjunud. 9. sõjaväel polnud gaasiga õnne. Kui ta hiljem, mitte enam selle suure seifukorra raamidest, gaasiga peale katsus tungida, pööras tuul ümber. Me saime suure hulga gaasihäigeid mehi. Sõjavägi ei armastanud gaasi. Ehitused nõudsid kaua aega ja tuule ootamine täidetud gaasianumitega oli vastu meelt saldatitele ja ohvitseridele.

10. armee pealetungimine Suwalki juures saavutas taktilise edu.

Kas need pealetungimised suurel operatsioonil tõepoolest kasu tõid, ei tea ma, et nad aga taktiliselt õiged olid, siis olid nad ka õigustatud. Mõjuvaimalt oleksime kindral v. Mackenseni operatsiooni toetanud, kui meie wabamalt oleksime mõinud waenlase vastu liikuda. See oli mõimata 9., 8. ja 10. armeede frontidel, ainult põhja pool Neemeni oli see mõimalik. Leedu ja Kuura sihis Märtsi lõpul, aprilli algul saime läänest 3. ja Baieri ratsadiivisjoni ning wiisime nad Gumbinni juure, sest 10. armee pahem tiib oli ikka alles nõrk. Need mõlemad diivisjonid ja juba waremalt põhja pool Prezeli seisew 6. ratsadiivisjon pidi aprilli lõpul Leedu- ja Kuuramaale sisse ratsutama, toeks saades 6., 36. ja 78. tagawara diivisjonid. Ratsadiivisjonid olid selleks operatsiooniks hoolega warustatud. Juhatajaks sai siis kindral v. Eauenstein.

27. apr. algas meie sõjakäik Leedu- ja Kuuramaale.

Kindral v. Eauenstein algas ida ülemkäsitaja poolt kindlaks määratud koonduspaigast kolmes kolonnis edasimarsimist Schauleni poole:

parem kolonn — Baieri 3. ratsadiivisjon ja 36. tagawara-diivisjon — üle Jurburgi, keskmine kolonn — 78. tagawara-diivisjon — nõõda suurt Tauroggeni kiwiteed,

pahem kolonn — 6. ratsadiivisjon ja 6. tagawara diivisjon — Memeli ringkonnast.

Juba 27. õhtul seisis 8. ratsadiivisjon Skandri lähedal kagu pool Tauroggen — Kelmõi teed, kuna Baieri ratsadiivisjon Rossie'i poole oli ratsutanud. 6. ratsadiivisjon pidi ida pool piiri köhe wõitlema ja ei saanud 27. kuigi kaugele.

Wastane, kelle peajõud märtsi lõpust saadit muutmata kirde pool Tauroggeni asusid, taganes Kelmõi poole ja pääsis minema, sest 3. ratsadiivisjon ei tunginud kallale. 28. apr. seisis Baieri ja 3. ratsadiivisjon Kelmõi juures ja sellest ida pool, 6. oli Vormõi juures. Kahe päewaga oli 75 km. ära käidud. 29. lähenesid ratsadiivisjonid Schauleni ja Kurschaniõle. 30. wõeti Schauleni meie kätte, mille wenelased põlema pistsid. 6. ja 3. ratsadiivisjon liikusid Miitawi poole edasi, mille ette 6. ratsadiivisjon 3. mail jõudis. Siin ei suutnud ta enam waenlase wastupanekut murda ja jäi edela pool linna seisma. Pärast taganes ta piki nõõda Miitawi — Mosteiki raudteed Windawi taha. 3. ratsadiivisjon peeti warsti kinni ja temale saadeti Baieri ratsadiivisjon järele. Mõlemad tungisid nüüd Schaulenist kagu poole üle Beisagola Keidanõi peale. Siin aga tihene waenlase wastupanek. Põlamiisi tulid nad pealerõhuwa waenlase ees tagasi Dubissa taha Kelmõi sihis.

Ka j. l. wäe-diivisjonid olid haruldased marsid teostanud. 36. tagawara-diivisjon saadeti kaitseks Kowno poole alamale Dubissal, kuna aga 78. ja 6. tagawara-diivisjon Schauleni juure koordati.

Julge ettewõtte eesmärk oli käes. Wene wäed läksid siin silmanähtawalt tugewamaks.

Tagajärjeks olid Dubissal, tema suust kuni Kelmõini, Schauleni ümbruses ja temast loode pool meie pikkadel liinidel juhatusele kui ka wägedele kurnarad wõitlused, mis mai- ja juuni kuu kestsid. Meie pidamine neid wõitlusi waenlasega wõrreldes nõrkade jõududega kaitsewalt ja pealetungiwalt, saatsime aga aegapidi wõidetud kinnipidamiseks põhja poole Neemeni weel 9. armee 8. ratsadiivisjoni, 1. tagawara diivisjoni ja 2. r. diivisjoni Gallwitsi wäerühmast ja 10. armee Beckmanni nõrga diivisjoni. Siinsed wäed läksid seeläbi nõnda tugewaks, et siin armee-ülemkõmando kogu tema walituskorraldusega pidime looma; kindra-komandost polnud enam küll. Kindral Otto v. Below sai ülemkäsitajaks, armee sai nimiks „Neemeni wägi.“

v. Belowi asemel hakkas v. Scholz 8. armeed juhatama.

Dubissa liini hoidmise raskete wõitluste abil oma käes hoidi, kust me ainult osa sealolewast rikkast ja nii tarwilikust ni h. tagawarast saime wälja wedada.

Juba mais pidime linna waenlasele tagasi andma ja jääme temast lõuna poole lähedusse peatama. Windaul Kurschaniõst alla poole kuni Hasenpoti kurguseni seisis meie ratsarägi. Ajuti murdis waenlane temast läbi, kuid lõpuks hoidis ta omi jõelini oma käes.

3. ratsabrigaad wõttis 7. mail Eibawi. Meie teadsime küll, et Wene sealsed wäed wähe wäärt olid, kuid me ei tunnud kindluste seisukorda. Sõjasõdamana oli Eibaw juba enne sõda maha jäetud. Ealisel sõjasõdamana alused näitawad tsaristlike Wenemaa suurjoonusust kõigil aladel, kus wõimulaidamisega tegemist oli. Linnas olid tähtsad tööstusliised ettewõtted, muu seas ka üks suurematest Wenemaa okstraadi-wabrikuteist. Oberstleitnant Hoffmann p. mi ette äkilise löögiga õnne katsuda. Mina heitsin nõusse. Palju meil wäge ei olnud. 3. ratsabrigaad oberst v. der Schulenburgi juhatusel, kaks kuni kolm bataljoni ja mõned batareid sealolewast tagawara-diivisjonist pidid ida poolt linnale lähenema, kuna üks maatormlaste bataljon piki randa lõuna poolt lähenes ja torpeedopaadid mere poolt kallale tungisid. Kindlust tõsiselt ei kaitstud. Kindlused lasti meeste poolt õhku, rannasuu tüfid leiti pettekujud olewat. 1500-meheline garnison andis enda wangi, kui me idast ja lõunast linna sisse tungisime. Eibawi wõtmise ei sündinud sõjariistadega ja sellepärast ei räägi temast ilmajalugu, aga ta oli õnnelik ettewõt, mida osalised heameelega mäletawad. Et see ilma kahjudega sündis, oli isearanis wärtuslik; see wastas minu püüetele, edu wõimalikult wäheste kahjuga saawutada. Wägi wõib õhke olla, kui ta suuri kahjusid kannatab ja siiski wõita suudab. Juhataja peab teistti mõtlema (Järgneb.)

Segateated.

Rahwawäelaste ja nende perekondade pensiooni seadus.

Rahwawäelaste ja nende perekondade pensiooni seaduse (Riigi Teataja nr. 26/27 — 1920. a) elluviimiseks seletab töö- ja hooletandeminister üm nimeetatud seaduse § 44 põhjal järgmist aja kohta, millest alates pensiooni armata tuleb:

1) Rahwamäelastele, kes sõjaväest lahkuvad teenistuses saadud haavade, wigastuste ehk haiguste tagajärjel (§ 10), tuleb pensiooni arvata sõjaväeteenistusest wabastamise päewast alates, kuid mitte warem, kui rahwamäelase riikline ülemalpidamine lõppenud on.

2) Rahwamäelastele, kes oma töövõime kaotanud peale sõjaväest wabastamise, kui aga kindlaks on tehtud, et selle kaotuse põhjuseks olid wäeteenistuses saadud haawad, wigastused või haigused (§ 11), tuleb pensiooni arvata pensiooni nõudmise päewast alates.

3) Rahwamäelaste perekondadele, kelle toitja sõjas langenud või järgi kadunud, surmud wäeteenistuses saadud haawade, sisemiste või väliste wigastuste või haiguste tõttu (§ 33, p. 1 ja 2) a) enne pensiooni saaduse Riigi Teatajas avaldamist (21. weebr. 1920) — tuleb pensiooni arvata asjaolu tekkimise päewast alates, mis pensiooni taomist õigustab, b) pärast pensiooni saaduse Riigi Teatajas avaldamist ja § 33 p. 3 ettenähtud juhtumisel pensiooni nõudmise päewast alates.

4) Rahwamäelaste perekondadele, kelle toitja pensiooni sai (§ 23 p. 4 ja 5), tuleb pensiooni arvata sellest päewast alates, milleni perekonnatoitjale pensioon wälja makstud (40.)

Selle ringkirja p. 3 tähendatud juhtumistel arwatakse pensioonist maha:

1) Kui perekond toetusraha on saanud ajutise walitjuse määruse järele 5. nov. 1918. a. — summa, mis perekond selle määruse järele on saanud.

2) Kui perekond toetusraha on saanud rahwamäelaste perekondade toetamise seaduse järele (Riigi Teataja nr. 108 — 1919. a.) — toetusraha summa, mis perekond on saanud aja eest mille eest, temal õigus pensiooni saada on.

Adm. Cowani aruanne Briti laewastiku tegewusest Balti meres,

mis ilmus aprilli keskel kaasondena ametlikus „The London Gazette“. Adm. sir Walter Cowan juhatas jüri 6. jaanuarist 1919 haates ja oli sõjategewuses ehitets Kuramaa rannas ja rääst praasjalitult Soome lahes. Tema aruanne on üks huwitawamatest dokumentidest meie sõja ajaloo. Üksteise järel kirjeldatakse wõitlusi enamlaste jõududega 17. ja 31. mail, 17. juunil (Dlegi põhjalastmine), 18. aug. (laewade põhjalastmine Kroonlinna sadamas) jne. Cowan nimetab kiitwalt admiral Pitka tegewust, kes „õige õigemast instinkti sõja jaoks üles näidanud nii merel kui maal.“

Kokku olla inglased sel ajal järgmist kahju Wene laewastikule teinud:

Põhja ejanud Wene mõlemad lahingulaewad ja Petropawlowski ja Andrei Perwoswanndi, ristileja Dlegi, viiest destroyeri kolm (Azard, Gawil ja Konsantin), 2 weelast laewa ja arawõimud patrullilaewa Kitoboi. Selle wastu olid Briti kaotused: põhja läinud 1 weelalune paat (L. 55), 2 destroyeri (Werulam ja Vit-

toria), 2 miinipuhastajat (Gentian ja Myrtle), 7 ranna mootorpaati, 1 kraamilaew (Woltunnus); wigastada said, kuid peosteti ära: terge ristileja Curcao, miinipuhastaja Banbury, miinipantija Princess Margaret, mootorlaew M. L. 156, õhilaew War Expert. Suureks reksuseks olnud, et Soome loht miinidest tubisewat, millest ka hull asjata L. otusi.

Briti kaotused meestes olnud: surmud laewadel 16 ohwitseri, 97 madrust, õhulaewastikus 4 ohwitseri, 1 soldat. Haawatud laewastikus 7 ohwitseri, 35 madrust, õhulaewastikus 2 ohwitseri, aratadunud laewastikus 3 ohwitseri, 6 madrust. Üleüldse 171 meest, niist 32 ohwitseri ja 139 soldatit. (E. A.)

Sõduri terwitus kewadele.

Oh kewad, nüüd jõua ja kaisuta mind,
ma ammu ju ootan su õitega sind;
oh kewad, kõik haawad sa terweks siis teed,
kui mühamas metsad ja laksumas weed.

Oh kewad, nüüd jõua ja lõbusta mind,
löö õitega üle see wabanend pind,
kus woolas kord weri ja sähwatas wäik,
kus mehi ei kohutand waenlase pilk.

Oh kewad, sa tuled — ma terwitan sind,
sa ilustad haa, kus hingab mu wend,
kes lahingus langes mu isamaa eest —
ta kallima silmad sa kuivatad weest...

Oh kewad, su tulekut ootama jäen,
su tulekul wabadust hiilgamas näen,
mis sinuga ühes ka kaisutab mind;
oh kewad, oh tule — ma terwitan sind!

24./III. 20.

K. Kaasik.

✻ || Kirjawastused. || ✻

Mitmele järelepärijale. Nagu muis asjus nii seisowad ka teenistusest wabastamise asjus ohwitseri asetäitjad ohwitseride seisukorral. Kõik ohwitseri asetäitjad rahwoja sõjaväes alale jäetakse, see küsimus on otsustamata. Seesama maksab ka sõjaväe ametniku asetäitjate kohta.

Wastutaw toimetaja: Rindralstaabi polkownik Rinf.
Wäljaandja: Sõjavägede staab.

„Setukeste elukohad ja arw“.

Lisaks Setumaa kaart.

Hind 4 mka.

Jällemüujatele ja raamatukogudele 30% hinnaalandust.

Tallinnas, Rüütli tän. 13. Sõjawäe Trükikoda.